

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

asupra nivelului coruptibilității proiectului

de lege pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă al Republicii Moldova nr.225-XV din 30 mai 2003 (Capitolul XIII/1 Medierea Judiciară)

I. EVALUAREA GENERALĂ A PROIECTULUI

1. Evaluarea fundamentării proiectului

1.1 Fundamentarea generală a proiectului

a. **Autor al inițiativei legislative** este Guvernul RM, autor nemijlocit - Ministerul Justiției, ceea ce corespunde art. 73 din Constituție și art. 47(44) din Regulamentul Parlamentului.

b. **Categoria actului legislativ** propus este lege organică, ceea ce corespunde art. 72 din Constituție și art.art. 6-11 din Legea privind actele legislative, nr.780-XV din 27.12.2001.

c. **Scopul promovării proiectului.** Potrivit autorului, finalitatea scontată prin prezentul proiect este instituirea medierii judiciare obligatorii, ca o modalitate indispensabilă de soluționare amiabilă a litigiilor.

d. **Suficiența argumentării.** Autorul a reliefat în conținutul notei informative argumente elocvente, care evidențiază temeiul legal, condițiile ce au impus elaborarea proiectului, principalele prevederi de conținut, impactul scontat și practica pozitivă a altor state. Astfel, sunt întrunite exigențele de tehnică legislativă stabilite de prevederile art.20 lit.a)-c) al Legii privind actele legislative nr.780-XV din 27 decembrie 2001.

1.2 Fundamentarea economico-financiară a proiectului

Implementarea proiectului nu presupune cheltuieli financiare suplimentare.

1.3 Promovarea sau prejudicierea intereselor de grup ori individuale, în lipsa unei justificări a interesului public

Prevederile proiectului nu promovează și nu prejudiciază careva interese de grup sau individuale în lipsa justificării interesului public. Totodată, considerăm necesară revizuirea proiectului prin prisma recomandărilor relevate în conținutul Capitolului II al prezentului raport

de expertiză anticorupție, întru excluderea eventualelor riscuri de corupție aferente proceselor reglementate.

2. Evaluarea compatibilității proiectului cu standarde anticorupție

Proiectul supus expertizei nu reglementează expres domeniul anticorupție, motiv din care compatibilitatea acestuia cu standardele internaționale anticorupție nu este evaluată. Totodată, date fiind obiecțiile expuse în acest raport cu privire la neîntrunirea rigorilor de expertiză anticorupție, considerăm proiectul insuficient compatibil cu standardele naționale anticorupție.

Asigurarea transparenței în procesul decizional. Cu referire la transparența în procesul decizional constatăm că proiectul prenotat se regăsește pe pagina oficială a autorității, cerință impusă de prevederile Legii privind transparența în procesul decizional nr.239-XVI din 13 noiembrie 2008, potrivit căreia autoritățile publice sunt obligate de a întreprinde măsurile necesare pentru asigurarea posibilităților de participare a cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea, a altor părți interesate la procesul decizional, plasînd proiectul de act normativ pe pagina web oficială a instituției.

II. EVALUAREA ÎN FOND A PROIECTULUI

1. Formulări lingvistice ambigue

Articolul 182/2. „Procedura medierii judiciare (1) După acceptarea spre examinare a cererii de chemare în judecată în condițiile art.168 alin.(4), instanța, în termen de 5 zile, stabilește pentru părțile în proces data ședinței de soluționare amiabilă a litigiului. Dacă există dovada citării legale, absența părților de la ședința de soluționare amiabilă a litigiului, nu afectează curgerea termenului prevăzut la art.182/2 alin.(5). [...]

(4) Instanța de judecată va întreprinde măsuri pentru ca părțile să soluționeze pe cale amiabilă litigiul sau unele probleme litigioase și, în acest scop, va putea cere prezentarea lor personală în judecată chiar dacă sînt reprezentate în proces și le va acorda un termen de conciliere, care nu va depăși 15 zile”.

Normele sus-citate, fac referință la termeni neconsacrați de legislație „ședinței de soluționare amiabilă a litigiului”, „termen de conciliere”. În acest sens menționăm faptul că în conformitate cu prevederile art.21 alin.(1) al Legii nr.137 din 03 iulie 2015 cu privire la mediere: „în cadrul procesului judiciar, instanța propune părților să participe la o ședință de informare cu privire la soluționarea litigiilor prin mediere”.

Totodată, conform prevederilor art.37 alin.(4) al Codului Familiei: “Dacă, în procesul examinării cererii de desfacere a căsătoriei, unul dintre soți nu-și dă acordul la divorț, instanța judecătorească va amîna examinarea cauzei, stabilind un termen de împăcare de la o lună la 6 luni, [...]”.

Recomandarea: Se recomandă ajustarea prevederilor proiectului și uniformizarea terminologiei utilizate.

2. Conflicte ale normelor de drept

Nu sînt identificate conflicte ale normelor de drept, capabile să genereze coruptibilitate.

3. Norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb

Nu sînt identificate norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb, capabile să genereze coruptibilitate.

4. Discreții excesive ale autorităților publice

Articolul 182/4: „Încheierea tranzacției [...] (2) În cazul în care părțile sunt de acord să soluționeze litigiul pe cale amiabilă, instanța de judecată va pronunța o încheiere prin care va dispune încetarea procesului. Încheierea trebuie să conțină condițiile tranzacției, confirmate de instanță”.

Norma precitată nu stabilește termenul de pronunțare a încheierii prin care va dispune încetarea procesului, fapt care crează oportunități subiectului vizat pentru stabilirea termenilor la propria sa discreție.

Recomandarea: Se recomandă autorului reglementarea termenului de pronunțare a încheierii prin care va dispune încetarea procesului.

Articolul 182/2. „ [...] (4) Instanța de judecată va întreprinde măsuri pentru ca părțile să soluționeze pe cale amiabilă litigiul sau unele probleme litigioase și, în acest scop, va putea cere prezentarea lor personală în judecată chiar dacă sînt reprezentate în proces și le va acorda un termen de conciliere, care nu va depăși 15 zile”.

Sintagma „va acorda un termen de conciliere” atribuie normei per ansamblu caracter incert, or deși autorul stabilește durata maximă a termenului de conciliere ce poate fi acordat, norma nu stabilește expres dacă măsura în speță poate fi dispusă repetat sau de mai multe ori. În condițiile în speță există riscul interpretării arbitrare a normei și aplicării abuzive a acesteia în vederea tergiversării examinării cauzei.

Recomandarea: Se recomandă autorului suplimentarea prevederilor proiectului și reglementarea expresă a aspectelor ce vizează numărul de termene de conciliere ce poate fi dispus de instanță, sau interdicția de a aplica măsura în cauză în mod repetat.

5. Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor persoanelor

Nu sînt identificate cerințe excesive, care să depășească cadrul rezonabil pentru realizarea drepturilor sau obligațiilor subiecților vizati.

6. Accesul limitat la informație, lipsa transparenței

Textul proiectului nu necesită a fi evaluat prin prisma accesului la informație sau asigurării transparenței.

7. Lipsa sau insuficiența mecanismelor de control

Implementarea prevederilor proiectului nu presupune aplicarea cărorva mecanisme

suplimentare de control.

8. Responsabilitate și sancțiuni necorespunzătoare

Proiectul nu implică careva responsabilități și nu necesită referințe exprese la responsabilitate și sancțiunile aplicate pentru încălcarea prevederilor sale.

Expertiza a fost efectuată în temeiul Regulamentului cu privire la organizarea procesului de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, adoptat prin Hotărârea Guvernului nr. 977 din 23.08.2006, în condițiile Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin ordinul directorului Centrului Național Anticorupție nr. 62 din 19.04.2013, de către

Cristina Chistol
inspector superior al Direcției legislație și expertiză anticorupție
27 Mai 2016

*Prezentul raport este publicat pe pagina oficială a
Centrului Național Anticorupție - www.cna.md*

**Anexa la raportul de expertiză anticorupție
asupra nivelului coruptibilității proiectului**

**de lege pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă al Republicii Moldova nr.225-XV
din 30 mai 2003 (Capitolul XIII/1 Medierea Judiciară)**

Nr.	Norma	Factori de coruptibilitate și alte obiecții	Analiza	Recomandarea
1	<p>Articolul 182/2. „Procedura medierii judiciare (1) După acceptarea spre examinare a cererii de chemare în judecată în condițiile art.168 alin.(4), instanța, în termen de 5 zile, stabilește pentru părțile în proces data ședinței de soluționare amiabilă a litigiului. Dacă există dovada citării legale, absența părților de la ședința de soluționare amiabilă a litigiului, nu afectează curgerea termenului prevăzut la art.182/2 alin.(5). [...] (4) Instanța de judecată va întreprinde măsuri pentru ca părțile să soluționeze pe cale amiabilă litigiul sau unele probleme litigioase și, în acest scop, va putea cere</p>	<p>Utilizarea termenilor neconsacrați în legislație / neaplicați în practică</p>	<p>Normele sus-citate, fac referință la termeni neconsacrați de legislație „ședinței de soluționare amiabilă a litigiului”, „termen de conciliere”. În acest sens menționăm faptul că în conformitate cu prevederile art.21 alin.(1) al Legii nr.137 din 03 iulie 2015 cu privire la mediere: „în cadrul procesului judiciar, instanța propune părților să participe la o ședință de informare cu privire la soluționarea litigiilor prin mediere”. Totodată, conform prevederilor art.37 alin.(4) al Codului Familiei: “Dacă, în procesul examinării cererii de desfacere a căsătoriei, unul dintre soți nu-și dă acordul la divorț, instanța judecătorească va amâna examinarea cauzei, stabilind un termen de împăcare de la o lună la 6 luni, [...]”.</p>	<p>Se recomandă ajustarea prevederilor proiectului și uniformizarea terminologiei utilizate.</p>

	prezentarea lor personală în judecată chiar dacă sînt reprezentate în proces și le va acorda un termen de conciliere, care nu va depăși 15 zile”.			
2	Articolul 182/4: „Încheierea tranzacției [...] (2) În cazul în care părțile sunt de acord să soluționeze litigiul pe cale amiabilă, instanța de judecată va pronunța o încheiere prin care va dispune încetarea procesului. Încheierea trebuie să conțină condițiile tranzacției, confirmate de instanță”.	Termene neclare pentru luarea deciziilor	Norma precitată nu stabilește termenul de pronunțare a încheierii prin care va dispune încetarea procesului, fapt care crează oportunități subiectului vizat pentru stabilirea termenilor la propria sa discreție.	Se recomandă autorului reglementarea termenului de pronunțare a încheierii prin care va dispune încetarea procesului.
3	Articolul 182/2. „ [...] (4) Instanța de judecată va întreprinde măsuri pentru ca părțile să soluționeze pe cale amiabilă litigiul sau unele probleme litigioase și, în acest scop, va putea cere prezentarea lor personală în judecată chiar dacă sînt reprezentate în proces și le va acorda un termen de conciliere, care nu va depăși 15 zile”.	Competența de a aplica prevederea/luarea deciziei fără criterii clare	Sintagma „va acorda un termen de conciliere” atribuie normei per ansamblu caracter incert, or deși autorul stabilește durata maximă a termenului de conciliere ce poate fi acordat, norma nu stabilește expres dacă măsura în speță poate fi dispusă repetat sau de mai multe ori. În condițiile în speță există riscul interpretării arbitrare a normei și aplicării abuzive a acesteia în vederea tergiversării examinării cauzei.	Se recomandă autorului suplimentarea prevederilor proiectului și reglementarea expresă a aspectelor ce vizează numărul de termene de conciliere ce poate fi dispus de instanță, sau interdicția de a aplica măsura în cauză în mod repetat.